

УДК 355.01/.244.1-028.26-025.26:070.16
DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.6/60>

Данько-Сліпцова А. А.

Київський університет інтелектуальної власності та права

Коваленко Н. А.

Київський університет інтелектуальної власності та права

Калініченко М. М.

Київський університет інтелектуальної власності та права

БЕЗПЕКА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОПАГАНДИ

В умовах інформаційної війни, що є складовою гібридної агресії Росії проти України, питання безпеки аудіовізуального контенту набуває особливої актуальності. Сучасний інформаційний простір перенасичений величезною кількістю контенту, серед якого значну частку займає дезінформація. Фейки, маніпуляції, дінфейки та спотворений відеоконтент є ефективними інструментами інформаційних атак, спрямованих на підризу суспільної довіри, дискредитацію влади та військових, поширення паніки, зневіри, деморалізації населення, а також на зниження рівня міжнародної підтримки України.

У статті було проаналізовано основні механізми поширення дезінформації через аудіовізуальний контент, включаючи використання відеофейків, виривання матеріалів із контексту, маніпулятивний монтаж і створення неправдивих наративів. Висвітлено методи боротьби з інформаційними загрозами, зокрема застосування фактчекінгу, аналізу метаданих, реверс-пошуку зображень, аудіоаналізу та спеціалізованих цифрових інструментів для перевірки контенту.

У статті також наведено конкретні приклади того, як можна перевіряти аудіо, відео та фотоінформацію за допомогою цифрових інструментів та фактчекінгових методик. Ці методи дозволяють виявляти фейки, розпізнавати монтаж, перевіряти джерела та підтверджувати або спростовувати автентичність контенту.

Важливо усвідомлювати, що некритичне сприйняття інформації може призвести до дестабілізації суспільства, поширення хибних наративів, підризу морального духу громадян та спотворення реального стану справ. Саме тому ключовим завданням у сучасних умовах є формування навичок медіаграмотності, критичного мислення та застосування технологічних інструментів для перевірки автентичності аудіовізуального контенту.

Окрім цього, важливу роль відіграє співпраця державних органів, медіа, громадських організацій та експертної спільноти у розробці стратегій протидії дезінформації.

Ключові слова: аудіовізуальний контент, дезінформація, інформаційна безпека, інформаційна війна, фактчекінг, дінфейк, фейки, маніпуляції, медіаграмотність, пропаганда.

Постановка проблеми. В умовах російсько-української війни інформаційна складова стала невід'ємною частиною гібридних бойових дій. Росія систематично застосовує аудіовізуальний контент як зброю, використовуючи його для поширення дезінформації, маніпуляцій і пропаганди. Відеофейки, дінфейки, маніпулятивний монтаж, виривання кадрів із контексту та використання емоційно забарвленого контенту спрямовані на дестабілізацію українського суспільства, зниження морального духу населення, дискредитацію влади та Збройних сил України. У цих умовах безпека споживачів аудіовізуального контенту набуває критичного значення, адже інформація

стала першою зброєю агресора. Враховуючи ці загрози, виникає необхідність розробки ефективних механізмів протидії інформаційним атакам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема інформаційної безпеки та дезінформації активно досліджується в наукових колах. Зокрема, автори А. Лісневська та Я. Фруктова [8], а також А. Lang «The Limited Capacity Model of Motivated Mediated Message Processing» [19] досліджують вплив візуального контенту на суспільну думку, та як мас-медіа впливають на ставлення та сприйняття аудиторії тоді як Claire Wardle і Hossein Derakhshan у звіті «Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework»

[23] аналізують механізми інформаційних маніпуляцій. Л. Голенок, та Д. Глухманюк досліджують вплив соціальних мереж на формування громадської думки про війну в Україні в англomовному сегменті інтернету [3]. Дослідження команд аналітиків StopFake та Вокс Україна зосереджені на практичних аспектах боротьби з фейками [2, 20]. Попри активне дослідження проблеми дезінформації, методи аналітики цифрового контенту для перевірки автентичності аудіовізуальних матеріалів досі залишаються недостатньо розробленими. Брак ефективних інструментів ускладнює виявлення маніпуляцій, що створює можливості для масштабного поширення фейкових матеріалів. Це зумовлює необхідність глибшого аналізу та впровадження нових підходів до перевірки цифрових медіа.

Метою статті є аналіз механізмів інформаційних атак, заснованих на аудіовізуальному контенті, а також виявлення ефективних методів перевірки автентичності матеріалів. У статті розглядаються основні техніки маніпуляції – діпфейки, монтаж, перекручування фактів – та аналізуються сучасні інструменти для перевірки автентичності аудіовізуальних матеріалів, що дозволяють ідентифікувати подробиці. Окрему увагу приділено методам фактчекінгу та міжнародним ініціативам у боротьбі з дезінформацією.

Об'єктом дослідження є аудіовізуальний контент як інструмент інформаційного впливу в умовах гібридної війни. Предметом дослідження виступають методи поширення фейкової інформації через аудіовізуальний контент, а також інструменти її перевірки та виявлення.

Виклад основного матеріалу. Аудіовізуальний контент охоплює інформаційні продукти, що включають аудіо та візуальні елементи для передачі повідомлень аудиторії. До таких продуктів належать фільми, телепередачі, відео та аудіо ролики, відеоігри, онлайн-відео, рекламні ролики та інші форми медіа, у яких присутній звук і зображення для комунікації [8]. Аудіовізуальна інформація охоплює будь-які сигнали, що сприймаються людиною через зір та слух, ідентифікуються як повідомлення про події, факти, явища, процеси, відомості про осіб, а також коментарі (думки) про них, що передаються за допомогою зображень [6].

Аудіовізуальні медіа – це медіа, які поширюють аудіовізуальну інформацію: лінійні (телебачення й радіомовлення), нелінійні (сервіси на замовлення) та особливі види (суспільні аудіовізуальні медіа, мовлення громад, іномовлення) [6].

Контент – це зміст, наповнення інформаційного ресурсу. У сфері засобів масової інформації – це будь-який аудіовізуальний твір (фільм, програма, заставка, серіал) або інформація в доступному вигляді (репортаж, інтерв'ю, новина), а також текст, відео, аудіо та зображення, доступні для публічного перегляду. Загалом, терміном «контент» можна позначити всю доступну інформацію, яку користувач може отримувати, аналізувати й обробляти [8].

Виділяють такі формати контенту – візуальний (текст, інфографіка, фото, анімація); аудіальний (аудіо); аудіовізуальний (відео, анімація, яка належить і до візуального, і до аудіовізуального, оскільки інколи супроводжується звуком).

«Медіаконтент – це змістове наповнення друкованого, аудіовізуального, електронного чи конвергентного засобу масової інформації матеріалами у формі тексту, зображення чи звукозапису з метою передачі інформативних, загальнозначимих, естетично привабливих різножанрових повідомлень, спрямованих на масову аудиторію» [7]. Якщо йдеться про мультимедіа, то в контексті «аудіовізуального» розглядається ще й поєднання, комбінування інформаційних одиниць, якими є візуальний, аудіальний та аудіовізуальний контент. Є також конвергентний контент мережевих відеосервісів – потужних вебпорталів, що на своїх технічних ресурсах за власною ініціативою розміщують різноманітне відео [8]. Тож, враховуючи вище зазначені визначення, Будемо їх дотримуватися та, згідно з ними, розглянемо аспекти безпеки аудіовізуального контенту в умовах гібридної війни.

Вплив аудіовізуального контенту на суспільну думку

Аудіовізуальний контент (відео, аудіо, зображення, мультимедійні матеріали) є одним із найвпливовіших інструментів формування суспільної думки в сучасних умовах інформаційної війни. Його здатність поєднувати візуальні та звукові елементи сприяє глибшому зануренню реципієнта в контекст події, формуванню емоційної прив'язаності та когнітивного сприйняття інформації. У контексті російсько-української війни аудіовізуальні засоби стали не лише засобом інформування, а й ефективним механізмом маніпуляції громадською думкою. Аудіовізуальний контент змінює значну роль у формуванні суспільної думки. Завдяки здатності передавати інформацію через різні сенсорні канали, такий контент ефективно формує уявлення про події, особистостей та явища.

Наприклад, під час соціальних протестів або політичних повідомлень відеоматеріали можуть бути використані для підсилення певних наративів або створення емоційного відгуку глядачів, аудіо контент дозволяє підсилити, або надати «правдоподібності» повідомленню, а фото – чітко розставляє акценти на тому, про що йдеться у повідомленні. Дослідження показують, що соціальні медіа, які часто складаються з аудіовізуального контенту, відіграють важливу роль у формуванні громадської думки. Саме цьому аспекту присвячено багато досліджень, зокрема, у статті *The Investigation of Social Media Data Thresholds for Opinion Formation* вивчається, як пасивне споживання різних типів соціального медіа-контенту (відео, аудіо, зображення, повідомлення) впливає на формування думок користувачів. Автори дослідження визначають порогові значення мінімального контенту, необхідного для формування думки, що має значення для розуміння впливу соціальних медіа на суспільні події [22].

Науковці підтверджують, що візуальна інформація має вищий рівень впливу на аудиторію, ніж текстова [19]. Зокрема, аналіз відеоматеріалів про війну в Україні свідчить, що глядачі значно гостріше реагують на кадри руйнувань, поранених або загиблих, ніж на суто аналітичні повідомлення. Це пов'язано з феноменом візуальної емоційності: зображення трагедії викликають співчуття та гнів, що мобілізує суспільство до певних дій або сприяє радикалізації поглядів [17].

Дослідження демонструють значний вплив соціальних медіа на формування громадської думки, особливо через аудіовізуальний контент, який сприяє швидкому поширенню інформації та впливає на сприйняття користувачів. Крім того, аудіовізуальний контент може впливати на соціальні норми та поведінку, пропагуючи певні цінності чи стереотипи. Наприклад, зображення насильства або дискримінації в медіа може нормалізувати такі прояви в очах глядачів.

Наприклад, поширення відеоматеріалів із місць бойових дій у Бучі та Маріуполі у 2022 році спричинило глобальну хвилю обурення, що посилило міжнародну підтримку України. Зокрема, у дослідженні “Вплив соціальних мереж на формування громадської думки про війну в Україні в англomовному сегменті інтернету” автори показали, що соціальні мережі є одним із основних джерел інформації про війну для англomовних користувачів, сприяючи міжнародній солідарності та співпраці [3]. Водночас, такі матеріали можуть бути використані й для маніпуляції: через монтаж, змі-

щення хронології або спотворення контексту вони здатні створювати викривлене бачення подій [23].

Механізми поширення дезінформації та пропаганди через аудіовізуальний контент

Розвиток цифрових технологій та доступність програмного забезпечення для редагування відео й зображення сприяли масовому поширенню аудіовізуальних фейків. Основними механізмами маніпуляції через відео, аудіо- та фотоматеріали є:

Діпфейки – технологія штучного інтелекту, що дозволяє підробляти відео, змінюючи міміку та голос людини. Наприклад, у березні 2022 року було створено фейкове відео із Президентом України Володимиром Зеленським, який начебто закликав українців скласти зброю, що швидко спростували офіційні джерела. Нещодавно, в результаті розслідування, проведеного "Голосом Америки", було виявлено, що російська компанія активно поширювала в соціальних мережах X і BlueSky два відеоролики, створені з використанням технології діпфейк. Ці відеоролики мали на меті представити українських біженців у негативному світлі, зображуючи їх як корисливих осіб, які не виявляють належної вдячності до Сполучених Штатів Америки та європейських країн, що надають їм необхідну підтримку. Крім того, ця ж компанія займалася поширенням діпфейків, що імітували виступи авторитетних західних журналістів, у яких стверджувалося, що не Російська Федерація, а Україна є джерелом поширення неправдивої інформації [12].

Роман Осадчук, науковий співробітник Лабораторії цифрових криміналістичних досліджень Атлантичної ради, надав додаткову інформацію щодо подібних випадків. Він зазначив, що у квітні 2022 року, після ракетного удару, здійсненого Росією по українському залізничному вокзалу в місті Краматорську, що призвів до загибелі понад 60 мирних жителів та поранення і контузій понад 100 осіб, Росія здійснила підробку репортажу британського медіа Бі-бі-сі. У цьому підробленому репортажі відповідальність за трагедію було покладено на українську сторону. Крім того, за словами Романа Осадчука, в той же період Росія активно поширювала дезінформацію в Республіці Молдова, маючи на меті налаштувати місцеve населення проти українських біженців, які шукали притулок у цій країні [12].

Наразі ми є свідками збільшення кількості діпфейків, що з'являються в інформаційному просторі. На даному етапі ці діпфейки ще не досягли високого рівня якості. Тому людина з недостатнім рівнем обізнаності ще може розрізнити фальшиве

відео, на якому, наприклад, зображений Валерій Залужний, що говорить певні речі. Це відео виконане з низькою якістю, і очевидно, що воно є результатом монтажу. Таку думку висловила фактчекерка проєкту Stopfake Маріанна Присяжнюк [10]. Однак, вона підкреслює, що технології штучного інтелекту розвиваються з надзвичайною швидкістю. В цьому полягає значна небезпека, оскільки незабаром такі відео буде практично неможливо відрізнити від справжніх.

Окрім того, російські телеграм-канали активно поширюють відео, яке було завантажено на платформу YouTube, нібито від імені української кінокомпанії FILM.UA Group. На цьому відео зображені портрети загиблих українських героїв, які були анімовані за допомогою неймережі. Ці анімовані портрети промовляють фразу: «Воно було того не варте». [10]. Це також приклади дипфейків, які сьогодні стають все більш якісними.

Монтаж і виривання з контексту – використання справжніх кадрів, але з їхнім хибним трактуванням. Так, кадри вибухів у Сирії неодноразово подавалися в російських ЗМІ як наслідки ударів українських військ по мирних жителях Донбасу.

Селективний підхід до демонстрації подій – акцентування уваги лише на окремих аспектах війни. Завдяки цим маніпуляціям може бути позитивний ефект, як от, коли медіа часто активно висвітлюють успішні операції ЗСУ, звільнення територій, знищення ворожої техніки тощо. Це сприяє підняттю бойового духу та підтримці суспільством армії. Інформація про втрати, складні ситуації на фронті або помилки командування може обмежуватися або подаватися в згладженому вигляді. Це може бути пов'язано з міркуваннями безпеки, щоб не дати ворогу інформацію, або з бажанням уникнути паніки в суспільстві. Однак ці ж засоби можуть бути використані і з іншою метою. Викривлення інформації про українських військовополонених: як приклад – відео з розстрілами українських полонених (у 2024 році їх було страчено більше сотні) є елементом державної політики дегуманізації українців, яка втілюється у Росії не перший рік. У такий спосіб російські військові намагаються залякати захисників України [9].

Основні цілі інформаційних атак через аудіо візуальний контент

В умовах сучасної інформаційної війни російські пропагандистські структури систематично використовують аудіоінформаційні засоби для реалізації низки стратегічних цілей, спрямованих на послаблення морального стану українського

населення, дискредитацію української влади та збройних сил, підрив міжнародної підтримки України, а також виправдання агресивних дій Російської Федерації. Використання аудіовізуального контенту, яке включає відеоматеріали, фотоматеріали, інтерактивну графіку, дипфейк та монтаж повідомлень із вириванням з контексту, дозволяє російським медіаакторам досягти високого рівня емоційного впливу, що у свою чергу, сприяє формуванню хибних наративів та викривленого сприйняття реальності.

Однією з провідних цілей інформаційних атак із застосуванням аудіовізуального контенту є деморалізація українського населення. Російські пропагандистські ресурси систематично поширюють матеріали, які створюють враження безнадійності позиції, демонструючи нібито масові втрати українських військових, хаос на фронті та безсилля державних інституцій. Такі відеоматеріали, які часто супроводжуються емоційно насиченим звуковим супроводом та використанням вибіркового кадру, мають на меті висвітлити страх, паніку та розчарування серед громадян, що в подальшому негативно впливає на бойовий дух та соціальну згуртованість. Часто для проведення інформаційно-психологічних операцій (ІПСО) використовують повідомлення, що надходять з «одного окопу», де дійсно можуть існувати певні проблеми. Ця інформація потім активно поширюється та узагальнюється на весь фронт, створюючи спотворене уявлення про реальну ситуацію. Як зазначає експертка з інформаційної безпеки Наталія Зубар: «Людина, яка перебуває в одному окопі, часто проєктує своє бачення ситуації на весь фронт. Проте, очевидно, що з одного окопу неможливо побачити всю картину». Цей приклад ілюструє, як обмежена та локальна інформація може бути використана для маніпулювання громадською думкою та створення хибного уявлення про хід бойових дій. Як зазначають у матеріалі «Радіо Свобода», подібні повідомлення спрямовані на формування почуття безвиході серед українців [10].

Інформаційні атаки з використанням аудіовізуального контенту спрямовані на підрив довіри до українського керівництва та збройних сил. Пропагандистські структури застосовують технології дипфейк, що дозволяють створювати відео-записи, у яких реальні особи, зокрема високопосадовці держави, виступають із заявами, які не відповідають дійсності, а підіграють російським наративам. Російські пропагандисти поширюють у мережі фейкове відео з голлівудським актором

Віллемом Дефо, який нібито ображає Україну та президента Володимира Зеленського [11]. Крім того, виривання з контексту окремих фрагментів інтерв'ю або звітів про бойові дії дозволяє створити викривлені наративи про некомпетентність та неорганізованість Збройних Сил України, некомпетентності керівництва державних органів різного рівня і, відповідно, спонукати до саботажу, страйків та дезорганізації.

Російські інформаційні атаки спрямовані також на зниження рівня міжнародної підтримки України шляхом формування негативного іміджу держави на світовій арені. Аудіовізуальні повідомлення про злочини, що містять фейкові кадри зображення нібито українських військових проти цивільного населення, активно поширюються через російські ЗМІ та соціальні мережі. Ці матеріали мають на меті переконати міжнародне співтовариство у тому, що український уряд діє незаконно та порушує права людини, що використовується як аргумент для виправдання агресивних дій Російської Федерації. Наприклад, нещодавно пропагандистське РІА «Новости» повідомила про черговий «злочин кийвського режиму». У матеріалі під заголовком «ЗСУ спробували повторити у Селидовому провокацію в Бучі» розповідається історія про нібито «повторення Бучі» в Селидовому, яке зараз перебуває під російською окупацією. Ця історія викликає серйозні сумніви [1].

Нагадаємо, що трагедія в Бучі сталася в березні 2022 року, коли місто перебувало під контролем російських військ. Після звільнення міста там були знайдені тіла розстріляних місцевих жителів. Існують незаперечні докази, зокрема відеозаписи та супутникові знімки, які підтверджують, що ці масові вбивства були скоєні саме під час російської окупації.

Що стосується Селидового, то воно було окуповане російськими військами наприкінці жовтня 2024 року і досі перебуває під їхнім контролем. Після цього українські війська не робили спроб контрнаступу в цьому районі. Повідомлення ж про нібито «розстріл мирних жителів» українськими військовими з'явилися лише наприкінці листопада. При цьому не було оприлюднено жодних фотографій тіл, які, за словами пропагандистів, «українські карателі» не дозволяли ховати. Виникає логічне питання: навіщо ЗСУ «зачищати» місто, яке ніколи не було під їхнім контролем?

Ця історія виглядає вкрай неправдоподібно та має всі ознаки російської пропаганди, спрямованої на дискредитацію українських військових та поширення дезінформації. Незалежні фактчекін-

гові служби та міжнародні організації оперативно спростували подібні матеріали, вказуючи, що використані кадри були вирвані з контексту або змонтовані з метою формування гібного наративу [1].

Ще одним стратегічним призначенням використання аудіовізуального контенту в інформаційних атаках є легітимізація власних агресивних дій та виправдання вторгнення. Російські пропагандистські матеріали часто створюють відеозаписи, які демонструють нібито загрози з боку українських націоналістичних груп або нібито агресивні дії української влади щодо російськомовного населення. Ці відеоматеріали створені із застосуванням технологій виривання з контексту та монтажу, що дозволяє створити реальний стан справ і подати його у вигляді загрози, що вимагає оборонних заходів зі сторони Російської Федерації. У 2022 році, наприклад, були поширені відеоматеріали, в яких демонструвалися нібито організовані дії агресії з боку українських сил проти представників російськомовного населення, що використовувалося як аргумент для виправдання військового вторгнення. Також російські пропагандистські ЗМІ активно поширювали відео, на якому нібито українські військові обстрілюють автобус з дітьми, які говорять російською мовою. Проте, це відео виявилось фейком, знятим задовго до початку війни, і не мало нічого спільного з реальною ситуацією [5].

Методи та інструменти перевірки аудіовізуального контенту

В умовах сучасної інформаційної війни, коли аудіо та візуальний контент стає основним засобом маніпуляції громадською думкою, систематичний підхід до перевірки його достовірності набуває особливої актуальності. У цьому розділі розглядаються основні методи та інструменти, які дозволяють проводити експертну перевірку фейкових відео, фотографій, повідомлень та аудіозаписів, а також наведено приклади російських фейків, які були успішно розсекречені за їх допомогою.

Одним із ключових методів перевірки цифрових зображень є аналіз метаданих, який дозволяє отримати інформацію про дату створення, місце зйомки та використану камеру. Інструменти, такі як ExifTool та FotoForensics, надають можливість детально аналізувати метадані, що показують автентичність зображення. Крім того, реверс-пошук зображення за допомогою таких сервісів, як Google Images, TinEye та Yandex Images, дозволяє встановити оригінальне джерело зображення та встановити, чи воно було змонтовано або

вирвано з контексту. Наприкінці лютого 2023 року кремлівські ЗМІ та користувачі соціальних мереж почали поширювати неправдиву інформацію про те, що бійці приватної військової компанії «Вагнер» нібито знищили німецький танк «Леопард» на сході України. Після поширення такої інформації, StopFake вирішив перевірити справжність опублікованої фотографії. Результати перевірки показали, що це фото було зроблене задовго до початку повномасштабної російської агресії проти України.

Зворотний пошук зображення за допомогою сервісу TinEye показав, що ця фотографія почала активно поширюватися ще у 2018 році. Тоді, як повідомляють різні ЗМІ, цей танк, що належав турецькій армії, був знищений у Сирії [14].

Цей випадок є яскравим прикладом використання застарілих або сфальсифікованих матеріалів для поширення дезінформації та створення фейкових новин. Важливо зазначити, що подібні інформаційні вкиди часто мають на меті дискредитацію України в очах міжнародної спільноти, підрив бойового духу українських військових та посилення позицій російської пропаганди [14].

Для аналізу відеоконтенту використовується комплексний підхід, що включає екстракцію та аналіз метаданих відеозаписів, перевірку часових маркерів, а також аналіз монтажу за допомогою програмних засобів. Серед найбільш популярних інструментів – InVID Verification Plugin та YouTube DataViewer від Amnesty International. Ці інструменти дозволяють проводити детальний аналіз відео, розкривати можливості маніпуляції, зокрема виривання з контексту або зміни аудіовізуального супроводу. Російська Федерація продовжує активно використовувати дезінформацію як інструмент у інформаційній війні. Нещодавно було створено чергове фальшиве відео, яке поширюється з метою дискредитації українських військовослужбовців. У цьому відео, яке видається за реальні кадри, стверджується, що українські військові нібито знуцаються з літнього чоловіка на території Курської області Російської Федерації. Проте, Центр протидії дезінформації, провівши ретельний аналіз, встановив, що персональні дані одного з чоловіків, зображених на відео, належать зовсім іншій особі, що є прямим доказом фальсифікації.

Крім того, російські засоби масової інформації активно поширюють відеоролики, які Міністерство оборони Російської Федерації видає за записи «успішних ударів» по Збройних Силах України на Курському напрямку. Однак, розслідування,

проведене групою розслідувачів The Insider, виявило, що ці відео насправді були зняті задовго до початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну та в зовсім інших місцях, що спростовує їхню достовірність як доказів «успішних ударів».

Також, як ще один приклад, фактчекери розсекретили фейкове відео, яке було поширене 10 серпня. Російське державне пропагандистське агентство «РИА Новости», посилаючись на Міністерство оборони Російської Федерації, опублікувало відео, на якому нібито «російські вертольоти Мі-28НМ завдали ударів авіаракетами С-13 по живій силі та бронетехніці Збройних Сил України в прикордонному районі Курської області». Проте, розслідування, проведене The Insider, показало, що це відео насправді було знято на території українського Донбасу, а саме в районах населених пунктів Кремінна та Часів Яр, що ще раз підтверджує практику російської пропаганди щодо поширення завідомо неправдивої інформації [13]. Ці відео також були перевірені за допомогою інструментів для відеоаналізу.

Аналіз аудіозаписів створюється за допомогою інструментів спектрального аналізу, таких як Audacity та спеціалізованих програм для порівняння аудіовідбитків. Ці методи можуть бути ознаками редагування, накладання звукових доріжок або змін, які можуть свідчити про використання діпфейків. Ось такий приклад, у 2022 році у найбільшому радіохолдингу України TAVR Media повідомили, що на українських радіостанціях прозвучало термінове оголошення про те, що президент України Володимир Зеленський потрапив в реанімацію та перебуває у важкому стані. Ця інформація – фейк, а ефір радіостанцій зламали російські хакери [16].

Сучасні дослідники та журналісти також використовують інтегровані платформи, такі як StopFake, які спеціалізуються на перевірці фейкових повідомлень в умовах інформаційної війни. Ці платформи об'єднують результати реверс-пошуку, аналізу метаданих, аудіо– та відеоаналізу, що дозволяє оперативно виявляти фальсифікації. Наприклад, діяльність проекту StopFake неодноразово доводила свою ефективність у розсекреченні російських пропагандистських матеріалів, зокрема тих, що розмістили діпфейкові відеозаписи з участю високопосадовців, що націлені на дискредитацію українського уряду [20].

Вокс Чек: Фактчекінговий проєкт «Вокс Україна», розділ якого з перевірки фейків тепер називається «Вокс про війну». Він має два підрозділи: «Спростування фейків», де містяться перевірки

новин з маркуванням «фейк» («фотофейк», «відеофейк»), «маніпуляція», з розборами та посиланнями, та «Аналітика» – статті з поясненням і вивченням пропагандистських стратегій, кейсів, внутрішніх проблем України [2].

По той бік новин: Незалежна інформаційна кампанія з медіаграмотності, фактчекінгу та розвитку критичного мислення, яку впроваджує «Інститут розвитку регіональної преси» з 1 серпня 2018 року.

Fact Check Explorer – сервіс від Google, який дає змогу перевірити на правдивість останні новини [18].

Snopes (англ.) – проводить широкі перевірки фактів на популярні теми, які обирають на основі інтересів читачів [21].

Центр протидії дезінформації при РНБО України – офіційний ресурс. Також є в Телеграмі. [15].

Детектор Медіа – збирає та документує хроніки дезінформації рф навколо військового наступу на Україну[4].

Центр протидії дезінформації при РНБО України представив новий інструмент для боротьби з фейковими новинами – фактчек-бот «Перевірка». Цей бот допоможе користувачам швидко та ефективно розпізнавати неправдиву інформацію, неперевірені факти, відверту брехню та російську пропаганду. За допомогою бота «Перевірка» https://t.me/perevir_bot можна легко відрізнити фейкові новини, які поширюються в соціальних мережах, політиці та російських засобах масової інформації, спрямовані проти України.

Щоб скористатися ботом, достатньо надіслати йому інформацію, яку потрібно перевірити на достовірність. Запит користувача відразу ж потрапляє до команди експертів, які мають досвід швидкої перевірки великих обсягів інформації, використовуючи штучний інтелект. Зазвичай відповідь надходить протягом кількох хвилин після надсилання запиту.

Висновки. Аудіовізуальний контент є ключовим інструментом сучасної інформаційної війни, що активно використовується для формування громадської думки та маніпуляцій. Використання технологій дідфейків, селективного монтажу та виривання матеріалів із контексту сприяє поширенню фейкових наративів, що можуть мати значний вплив на суспільство. З огляду на це, необхідність розробки ефективних механізмів перевірки автентичності аудіовізуального контенту є критично важливою.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері включають вдосконалення методів автоматичної ідентифікації фейкового контенту із залученням штучного інтелекту, розвиток освітніх ініціатив щодо підвищення рівня медіаграмотності населення та посилення міжнародного співробітництва у сфері боротьби з інформаційними загрозами. Також важливо продовжувати роботу над створенням більш досконалих фактчекінгових платформ, що можуть оперативно перевіряти аудіовізуальний контент і протидіяти його маніпулятивному використанню.

Список літератури:

1. «Буча-2». Фейк кремлівських ЗМІ: ЗСУ влаштували «криваву баню» у Селидовому, щоб звинуватити росію, URL: <https://www.stopfake.org/uk/bucha-2-fejk-kremlivskih-zmi-zsu-vlashtuvali-krivavu-banyu-u-selidovomu-shhob-zvinuvatiti-rosiyu/>
2. Вокс Україна, URL: <https://voxukraine.org/>
3. Голенок, Л., Глухманюк, Д. Вплив соціальних мереж на формування громадської думки про війну в Україні в англомовному сегменті інтернету. *Молодий вчений*. 2024. № 7 (131). С 157-162. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-7-131-19>
4. Детектор Медіа, URL: <https://detector.media/>
5. Інформація про розстріл автобуса з дітьми у Донецькій області не відповідає дійсності. LB. URL: https://lb.ua/society/2014/07/29/274487_informatsiya_rasstrele_avtobusa.html
6. Закон України «Про телебачення та радіомовлення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>
7. Кросмедіа: контент, технології, перспективи: колективна моногр. / за заг. ред. д. н. із соц. ком. В.Е. Шевченко; Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. К.: Кафедра мультимедійних технологій і медіадизайну Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/mono/cross.pdf>
8. Лісневська, А. Л., & Фруктова, Я. С. Аудіовізуальний контент: до питання ризиків впливу сучасних медіа. *Інтегровані комунікації*. 2019. №(8). С. 47-54. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2019.2.5> URL: <https://intcom.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/154>

9. Магда Є. Російська пропаганда: підсумки 2024 року, Stopfake. URL: <https://www.stopfake.org/uk/rosijska-propaganda-pidsumki-2024-roku/>
10. Неделько Н. AI-військові, молитви, заклики до перевороту: як і якими ПСО Росія атакує українців, Радіо Свобода URL: https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-ipso-internet/32730676.html?utm_source=chatgpt.com
11. Буняк В. ЦПД: Пропагандисти поширили дипфейкове відео з актором Віллемом Дефо, який нібито ображає Україну та Зеленського, Детектор медіа. URL: <https://detector.media/infospace/article/237006/2025-01-13-tspd-propagandysty-poshyryly-dypfeykove-video-z-aktorom-villemom-defo-yakyy-nibyto-obrazhaie-ukrainu-ta-zelenskogo/>
12. Росія застосовує «дипфейки» проти українських біженців. Stopfake. URL: <https://www.stopfake.org/uk/rosiya-zastosovuye-dipfejki-proti-ukrayinskih-bizhentsiv/>
13. Росіяни знімають фейкові ролики про Курщину з людьми, переодягненими у форму ЗСУ, – ЦПД Мар'яна Зінченко, Детектор медіа, URL : <https://detector.media/infospace/article/230743/2024-08-11-minoborony-rf-vydaie-stari-video-za-rolyky-z-uspishnymu-udaramy-po-zsu-v-kurskiy-oblasti/>
14. Фейк: «Вагнерівці» знищили перший танк «Леопард» і його польсько-німецький екіпаж, Stopfake, URL: <https://www.stopfake.org/uk/strong-fejk-vagnerivtsi-znishhili-pershij-tank-leopard-i-jogo-polsko-nimetskij-ekipazh-strong/>
15. Центр протидії дезінформації при РНБО, URL : <https://cpd.gov.ua/>
16. #DisinfoChronicle. Кремлівська дезінформація щодо військового наступу на Україну. Детектор медіа. URL : https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/112545/2022-06-23-disinfochronicle-kremlivska-dezinformatsiya-shchodo-viyskovogo-nastupu-na-ukrainu/
17. Cohen, J., et al. Visual Influence: How Images Shape Our Political and Social Perceptions. Journal of Visual Culture. 2018. № 17(3). P. 293-311.
18. Fact Check Explorer. URL: <https://toolbox.google.com/factcheck/explorer/search/list:recent;hl=uk>
19. Lang, A. The Limited Capacity Model of Motivated Mediated Message Processing. In The Handbook of Media Effects, 2017
20. Stopfake. URL: <https://www.stopfake.org/>
21. Snopes, URL: <https://www.snopes.com/>
22. The Investigation of Social Media Data Thresholds for Opinion Formation D. Asher, J. Caylor, M. Mittrick, J. Richardson, E. Heilman, E. Bowman, G. Korniss, B. Szymanski, Proc. 22nd International Command and Control Research & Technology Symposium, paper 27, Los Angeles, CA, Nov. 2017.
23. Wardle, C., & Derakhshan, H. Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework. Council of Europe, 2017.

Danko-Sliptsova A. A., Kovalenko N. A., Kalinichenko M. M. AUDIOVISUAL CONTENT SECURITY IN HYBRID WARFARE: STRATEGIES FOR COUNTERING DISINFORMATION AND PROPAGANDA

In the context of the information war, which is a component of Russia's hybrid aggression against Ukraine, the issue of audiovisual content security becomes particularly relevant. The modern information space is oversaturated with a vast amount of content, among which disinformation occupies a significant share. Fakes, manipulations, deepfakes, and distorted video content are effective tools of information attacks aimed at undermining public trust, discrediting authorities and the military, spreading panic, despair, demoralizing the population, and reducing international support for Ukraine.

The article analyzes the main mechanisms of disinformation spread through audiovisual content, including the use of video fakes, taking materials out of context, manipulative editing, and creating false narratives. Methods of combating information threats are highlighted, including the use of fact-checking, metadata analysis, reverse image search, audio analysis, and specialized digital tools for content verification.

The article also provides specific examples of how to verify audio, video, and photo information using digital tools and fact-checking techniques. These methods allow detecting fakes, recognizing editing, verifying sources, and confirming or refuting the authenticity of content.

It is important to realize that uncritical perception of information can lead to destabilization of society, spread of false narratives, undermining the morale of citizens, and distortion of the real state of affairs. Therefore, the key task in modern conditions is the formation of media literacy skills, critical thinking, and the use of technological tools to verify the authenticity of audiovisual content.

In addition, the cooperation of government agencies, media, civil society organizations, and the expert community plays a crucial role in developing strategies to counter disinformation.

Key words: *Audiovisual content, disinformation, information security, information warfare, fact-checking, deepfake, fakes, manipulations, media literacy, propaganda.*